

teria seu Ecclesiae dignitates, quae ad Ephes. 4 recensentur; Navarrus autem, dicto cap. 23, num. 99, et ad Rubr. de Judic., num. 24, imprimis declarat debere esse donum supernaturalis ad salutem animarum ordinatum; et deinde addit non oportere ut sit immediate datum a Deo, sed satis esse quod sit ab Ecclesia institutum, per supernaturalem potestatem a Christo sibi gratis datam. Et addit ultimo, oportere ut sit gratis dandum. Sed hoc addere non oportet, quia si res ita sit spiritualis, ut sit materia simoniae, eo ipso habet ut gratis danda sit, ut infra dicemus.

11. *Quid in hoc loco significet donum spirituale.*— Sed, ut dixi, haec materia non potest hic satis explicari, nec fere una definitione describi, sed paulatim explicanda est in discursu doctrinae, et ideo dico breviter cum Richard., 4, dist. 25, art. 3, quaest. 1, et aliis Theologis ibi, quos alii, et praesertim Summistae omnes imitantur, spirituale hic non dici ab spiritu creato, sed ab increato, id est, ab Spiritu Sancto quatenus est auctor donorum gratiae, quae per antonomasiam spiritualia dona vocantur; sub spiritualibus autem donis hic intelligimus omnes gratias gratis datas, et omnia dona Spiritus Sancti, et ministeria divinitus ordinata ad spiritualem salutem animarum, et a fortiori instrumenta ejusdem salutis, et quicquid propter illam est a Deo, vel Ecclesia specialiter institutum. Hoc non aliter nunc probatur, quam ex verbis Christi, Matt. 10: *Gratis accepistis, gratis date.* Ibi enim (ut infra declarabo) intrinsicam malitiam simoniae significavit; unde etiam indicavit propriam materiam ejus, quae sunt gratiae gratis datae, et alia supernaturalia dona, quae gratis dantur in ordine ad salutem animae. Item ex verbis Petri: *Existimasti donum Dei pecunia possideri.* Spirituale ergo in dicta definitione ab Spiritu Sancto denominatur, seu a salute animae, quae per antonomasiam spirituale bonum dicitur, quia est suprema participatio Spiritus Sancti, et maxima perfectio Spiritus creati; ideoque omnia dona, quae ad hanc salutem ordinantur, per se ac proxime singulari titulo spiritualia vocantur. Et hic est communis consensus omnium, quia vitium simoniae circa totam hanc materiam versari potest, et illam non excedit, ut ex sequentibus constabit.

12. *Quae res dicantur annexae spiritualibus.*— Addo vero bona spiritualia in tantum esse posse materiam simoniae, in quantum facto, licet non jure, pro materiali pretio aestimari

ac commutari possunt. Quia tamen haec spiritualia, de quibus homines prave negotiari possunt, non sunt pure immaterialia, imo frequentius sine corporalibus non subsistunt, ut dicitur in cap. *Si quis objecerit*, 1, quaest. 3, ideo in definitione adduntur ea, quae sunt spiritualibus annexa. Hujusmodi autem sunt res quaedam, quae, licet in se materiales sint, cum spiritualibus connectuntur, vel tanquam materia cum forma, ut calix argenteus cum consecratione; vel tanquam materiale cum formali, ut ablutio cum ratione sacramenti; vel ut principium seu inchoatio ad terminum, ut jus patronatus ad beneficium; vel tanquam effectus ad causam aliquo modo, si beneficium datur propter officium: unde ex his quaedam dicuntur annexa antecedenter, alia consequenter, alia concomitanter, de qua partitione infra suo loco dicemus.

13. *In venditione rei sacrae peculiariter explicatur simonia.*— Secundo, in illa particula definitionis insinuat id, in quo maxime realis simonia consistit, id est, indebita actio circa rem sacram, de qua dicitur esse emptionem vel venditionem ejus. Quia res spirituales et sacrae multis modis possunt injuria affici, et non omnes pertinent ad simoniam, sed tantum illae, quae fiunt per hujusmodi contractum. Declarat autem divus Thomas supra, et omnes cum illo, sub nomine emptionis et venditionis comprehendere alios contractus aequivalentes venditioni, quales sunt: Do ut facias, vel ut obligeris ad hoc vel illud, et similes. Nam etiam in jure civili solet interdum venditionis contractus in hac generalitate sumi, ut expresse dicitur in leg. *Sicut*, § *Venditionis*, ff. Quibus modis pignus, etc. Et ibi Glossa refert alia jura; et latius Tiraquei., lib. 1 de Retract., § 1, Gloss. 2. Tertio, in eadem venditionis voce indicatur tertium, quod in hoc peccato intervenit, nimirum pretium, sine quo nec datio rei spiritualis esset venditio, nec receptio esset emptio, sed esset gratuita donatio et acceptio, quod est contra rationem simoniae, ut declaratum est, et sumitur ex capit. 1, et capit. *Gratia*, 1, quaest. 1, quatenus ibi dicitur simoniacos, non gratis seu gratuito ordines accipere, et clarior ex Actor. 8: *Existimasti donum Dei pecunia possideri.* Tamen, sicut diximus venditionem late sumi pro acceptione non gratuita, ita pecunia vel pretium accipiendum est pro quacumque re aequivalente, seu pretio aestimabili; unde aliqui addunt illi definitioni particulam, *pro re temporali.* Sed non est ne-

cessaria, quia in ipso verbo vendendi satis continetur, et quia nonnullam patitur dubitationem, de qua infra dicetur.

14. *Particula a Canonistis addita rejicitur.* *In actu interno potest dari simonia quae si non habeat adjunctum externum, non est capax poenarum Ecclesiae.*— Addunt aliqui Canonistae huic definitioni aliam particulam, nimirum, *opere subsecuto*, quia si per solam voluntatem definiatur, conveniet definitio simoniae mentali, non vero reali, vel conventionali: ita Host., in cap. *Nemo*, de Simon., nec repugnat ibi Abbas. Sed posset contra eos converti ratio, quia addita illa particula, definitur realis simonia, et externa, non vero mentalis, in qua est essentialis ratio peccati, nam actus exterior non addit essentialem malitiam actui. Unde illi videntur loenti ut juristae de simonia, quae ad forum Ecclesiae externum pertinet, et est capax poenarum Ecclesiae, quae semper requirit aliquod opus subsecutum, etiamsi mentalis sit. Tamen apud Deum potest dari vera simonia per solam voluntatem. Fateor tamen potuisse simoniam definiri, non per voluntatem, sed per actum ipsum, dicendo esse venditionem rei spiritualis, sicut definitur furtum esse acceptionem rei alienae, etc. Et sicut ibi non excluditur furtum mentale, quia intelligitur esse acceptionem actu, vel voto seu desiderio, ita dici posset de simonia. At vero etiam e converso, cum dicitur, *est voluntas vendendi*, etc., non excluditur actualis venditio voluntaria, et studiosa seu deliberata, quia actio illa, ut simonia sit, voluntatem illam includit. Unde tota controversia est de modo loquendi; nam res satis constat, et vulgata definitio sustineri poterit sine ulla additione. Illa vero quam nos dedimus, per proprium genus vitii et differentiam ejus, videtur profecto satis accommodata, et juxta utramque totam hanc materiam prosequemur.

15. *In quatuor capita distribuuntur omnia, quae de simonia sunt dicenda.*— Ex dicta ergo essentiali ratione hujus vitii, reducere possumus totam illius materiam et amplitudinem ad quatuor capita, seu quatuor divisiones, juxta quatuor conditiones ejus, quae ex dictis definitionibus colliguntur, scilicet, genus vitii, seu sacrilegii; materia, circa quam versatur, quae est res aliqua spiritualis; pretium, seu res temporalis, quae pro tali re spirituali datur; actio ipsa vendendi seu commutandi; et ad primum ex his capitibus potest accommodari divisio simoniae in intrinsece malam, vel solum quia prohibita est. Nam vitium consistit in devia-

tione a regula; constituitur enim per carentiam conformitatis ad regulam: regula autem est lex seu jus prohibens talem actionem; hoc autem jus explicatur per illam divisionem; recte ergo generi accommodatur. Ad secundum pertinent variae divisiones simoniae, quae ex parte materiae dari solent, ut quod simonia alia est circa rem spiritualem, alia circa rem annexam rei spirituali; vel in particulari solet distingui simonia in ordinibus, vel in beneficiis, et aliis similibus. Ad tertium pertinet divisio illa simoniae ex parte pretii, scilicet, a manu, a lingua, ab obsequio, ex cap. *Ordinationes*, 1, quaest. 1, cap. *Totum*, 1, q. 3. Et huc spectant aliae quaestiones, de variis rebus quae in commutationem rei spiritualis dari possunt. Ad quartum spectat communis etiam divisio simoniae, in mentalem, realem et conventionalem, et huc etiam spectant omnes modi pactionum et contractuum, qui sufficiunt ad simoniam committendam, ex quorum cognitione pendet, qui non sufficiunt. In his ergo quatuor capitibus, totam hanc materiam, quantum ad explicandam culpam spectat, comprehendemus; et eodem ordine illam prosequemur, quia videtur satis accommodata ad naturam et varietatem hujus vitii explicandam; qua intellecta, facile erit de obligationibus quae ex ea resultare possunt, et de poenis illis impositis dicere.

CAPUT II.

SITNE ALIQUA SIMONIA JURE DIVINO PROHIBITA, INCIPITQUE EXPLICARI PRIMA DIVISIO SIMONIAE, IN EAM QUAE EST PROHIBITA QUIA MALA, ET EAM QUAE EST MALA, QUIA PROHIBITA.

1. *Prima simoniae divisio: in eam quae est de jure divino, et in eam quae est de jure ecclesiastico.*—*Probaturs divisio.*—Quoniam praecipua hujus tractatus intentio est declarare malitiam simoniae, quae per comparisonem ad regulam, quae est jus seu praecceptum, sumenda est, ideo primo loco tractanda est divisio simoniae, quae per comparisonem ad hanc regulam sumitur. Ante omnia ergo supponenda est divisio simoniae, in eam quae est contra jus divinum, et eam quae tantum est contra ecclesiasticum. Quam divisionem omnes fere admittunt, ut de jurisperitis constat ex Glos., in cap. *Cum pridem*, de Pactis, verb. *Illicita pactionis*; alia Glos., in cap. *Ex parte*, 1, de Officiis deleg., verb. *Dimittere*. Quam ibi Innocent., Hostiens., Abbas et alii appro-

lant. Item sentit Gloss., in cap. *Salvator*, 1, quæst. 3, verb. *Et judicem*; Turrec., in cap. *Latorem*, art. 3, num. 5, 1, q. 1. Eandem distinctionem admittunt Theologi, uno vel alio excepto, ut infra. Et in generali persuaderi facile potest. Primo, ex communi ratione sacrilegii; nam aliquod esse potest sacrilegium contra jus divinum, et aliquod contra ecclesiasticum, ut supra visum est; ergo eadem ratione poterit esse simonia utriusque modi. Patet consequentia, quia simonia sacrilegium quoddam est, et ita ex vi generis non repugnat ei dicta partitio, nec ex propria ratione potest ostendi repugnantia. Secundo, ostendi potest in particulari de singulis membris. Nam imprimis Simon Magus propriam et gravissimam simoniam commisit, ut ex dictis capitibus præcedentibus constat; sed ille non peccavit contra positivam legem Ecclesiæ, quia nec lata tunc erat, nec ille tenebatur illam scire; ergo peccavit contra divinum jus. De altero vero membro, quod possibile sit, probatur ex generali principio, quod lex humana potest constituere materiam aliquam, ut necessariam in aliqua specie virtutis, quæ ex natura sua necessaria non erat, et sic potest facere ut aliquid sit malum contra talem virtutem, quod, seclusa lege positiva, malum non esset: ut sæculare iudicium agere in loco sacro est sacrilegium contra jus humanum, quia Ecclesia id prohibuit in peculiarem reverentiam loci sacri; sic ergo negotiari vendendo vel emendo rem aliquam annexam rei sacræ, vel permutare beneficia propria auctoritate, potuit ab Ecclesia prohiberi, ut necessarium ad reverentiam talis rei, et tunc opposita actio erit simonia contra jus Ecclesiæ.

2. *An primum membrum simoniæ sit contra jus divinum naturale, vel contra positivum.* — *Ratio dubitandi.* — *Probatur esse contra utrumque.* — Quantumvis autem hæc divisio recepta sit, non desunt circa illam difficultates, nec etiam desunt qui in aliquo contradicant, et ideo utrumque membrum sigillatim tractandum est. Circa primum ergo membrum de simonia contra jus divinum, dubitari potest an talis simonia sit contra jus divinum naturale, vel positivum. Et ratio dubii est, quia D. Thomas, in d. art. 1 (quem omnes sequuntur), utrumque conjungere videtur. Nam prius probat simoniam esse malam duplici ratione, scilicet, quia res spiritualis et sacra indigne tractatur, cum pretio æstimatur; et quia vendit homo rem cujus non est dominus, scilicet, rem

sacram et spiritualem. Quæ duæ rationes videntur eo tendere, ut probent hoc esse contra jus divinum naturale. Deinde vero adjungit tertiam rationem sumptam ex verbis Christi, Matth. 10: *Gratis accepistis, gratis date.* Quæ ratio procedere videtur de jure divino positivo, nam ex natura rei non est intrinsece malum, rem gratis acceptam non gratis dare, nisi aliunde resultet malitia; sic enim homo gratis a Deo accepit libertatem naturalem, vires ad laborandum, et similia, et tamen illa vendere, vel fructus aut usus eorum, non est per se malum. Videtur ergo D. Thomas velle hoc vitium esse contra utrumque jus divinum.

3. *Probatur non esse contra utrumque.* — *Probatur non esse contra jus divinum positivum.* — Aliunde vero apparet contra neutrum esse: non quidem contra jus divinum positivum in lege gratiæ, quia in hac lege nulla sunt data præcepta positiva a Christo Domino, præter præcepta fidei et sacramentorum; circa modum autem tractandi sacramenta, vel alias res sacras, nihil peculiare præcepit Christus, præter id quod jure naturæ sequitur ex sanctitate, seu dignitate uniuscujusque rei sacræ. Et confirmatur, quia verba illa: *Gratis accepistis, gratis date*, possunt facile per modum consilii explicari; tum quia nullum est verbum quod rigorosum præceptum, ejusque obligationem requirat; tum quia ibi non tantum movet venditionem, sed etiam quancumque munerum oblationem, etiam gratuitam, si in recompensationem facti beneficii offeratur, ut Jansen. in Concord., cap. 55, animadvertit, et tamen hoc non est præceptum, sed consilium, ut constat; tum denique quia statim subjungitur, quasi in confirmationem præcedentis consilii: *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris.* Quod tamen consilium est, licet sub eadem forma imperando proponatur.

4. *Probatur non esse contra naturale.* — *Ratio 1 D. Thomæ impugnatur.* — Quod vero nec contra jus naturale sit hoc vitium, probari potest, quia duæ priores rationes D. Thomæ non videntur hoc convincere. Non quidem prima, quæ inde sumebatur, quod videtur res spiritualis indigne tractari, dum per temporale pretium comparatur. At hoc non videtur cogere: tum quia sæpe in contractibus justitiæ fit licite permutatio vel recompensatio inter rem, quæ per pecuniam satis recompensari non potest per pretium pecuniæ; ut fama, vel corporis membrum non potest pecunia recompensari, et tamen qui abstulit famam, vel abscedit

membrum, potest ex conventionem humano arbitrio facta, injuriam pecunia recompensare; tum etiam quia non oportet ut hoc fiat ex falsa æstimatione æqualitatis inter rem temporalem et spiritualem, sed ex voluntaria quadam pactione, instituendo vel designando certum aliquod pretium loco rei æqualis, quod ab eo qui æquale dare non potest, videtur posse postulari quod potest, sine injuria rei dignioris, quam ille accepturus est. Sic enim non possumus nos reddere æquale Deo pro injuria quam illi fecimus, et tamen ipse honestissime a nobis postulat in recompensationem, id quod facere possumus. Et confirmatur, quia si hæc ratio valida esset, utique probaret nec scientiam naturalem posse vendi, nec sanitatem, quia hæc non possunt pretio ullo æstimari. Responderet aliquis, sanitatem aut scientiam non vendi, sed actiones aut industrias, quæ juvant ad illas acquirendas, quæ actiones humanæ sunt, et pretio æstimabiles. At enim eodem modo dicemus non vendi gratiam, quæ per sacramenta, verbi gratia, datur, nec virtutem sacramentorum, nec sanitatem, verbi gratia, quæ per gratiam gratis datam confertur, sed actiones quasdam humanas, quæ ibi interveniunt, et pretio æstimabiles sunt.

5. *Secunda ratio D. Thomæ impugnatur.* — Altera ratio D. Thomæ sumitur ex eo, quod non sumus domini rerum spiritualium, sed dispensatores; nemo autem vendere potest, nisi id cujus est dominus. Quæ ratio videtur habere fundamentum in cap. *Eos*, 1, q. 1. Potest autem refutari ex objectione proxime facta, quia, licet non simus domini donorum spiritualium, sumus tamen domini actionum quas per illa dona exercere possumus; ergo possumus illas vendere. Secundo, quia falsum videtur assumptum: aliqui enim censent esse nos dominos gratiæ et spiritualium virtutum, quas in nobis recipimus, ut beneficiatus est dominus sui beneficii, et sic de aliis¹. Tertio, quia esto non habeamus dominium, habemus usum; usuarius autem potest vendere jus suum, etiamsi dominus rei non sit; sic ergo, qui prophetiæ vel linguarum donum accepit, poterit pro usu illius, ut concionandi aut interpretandi, pretium accipere. Tandem confirmatur, quia si hæc ratio esset valida, sequeretur esse simoniacum, rem spiritualem pro alia spirituali commutari; consequens est fal-

¹ Cano, Rel. de Pœn., p. 4, § Ad 2; Ledesm., in 4, q. 3, art. 2, dub. 3; et aliqui moderni in 2, 2, disputantes de dominio.

sum, ut suppono; ergo. Sequela patet, quia qui non est dominus, sed dispensator, nullam recompensationem potest exigere, nec temporalem, nec spiritualem, quia nullum habet jus, cum non sit dominus. Ut qui dispensat eleemosynam alterius gratis dandam secundum voluntatem ejus, non potest exigere a paupere ut aliquam orationem dicat, vel Missam, si sit sacerdos, imponendo illi obligationem.

6. *Simonia non solum potest esse, sed regulariter est contra jus divinum naturale.* — In hac dubitatione, breviter aliqua dicenda sunt. Primum est, vitium simoniæ ex genere suo esse posse, imo regulariter esse contra jus divinum naturale. Hæc est sententia et mens D. Thomæ, dicto art. 1, et expressius in art. 2, quem ibi Cajetanus et alii sequuntur; Sot., lib. 9 de Just., quæst. 5, art. 1 et 2; Victor., dicta Relect., num. 11; Durand., 4, d. 15, q. 5, num. 7; et ibi Paludan., quæst. 4, art. 2; et idem sentit Richar., art. 3, q. 1; Adrian., Quodlib. 9, ad 3; Armach., lib. 10, cap. 9. Et nullum invenio contradicentem quoad hoc membrum, et Gloss. ac juristæ allegati illud tanquam indubitatum supponunt. Ideoque pars hæc omnino certa videtur, et convincitur ex verbis Petri, Act. 8: *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donum Dei existimasti pecunia possideri.* Ubi ex ipsa natura et conditione talis doni arguit Simonem, non ex aliqua positiva prohibitione; sentit ergo ex natura rei affectum illum, et conatum fuisse iniquum et sacrilegum. Videtur autem esse vis rationis a Petro insinuatæ, quia contra dignitatem et excellentiam doni, quod est proprium Dei, et ex ejus gratuita voluntate pendet, est, ut per humanum contractum ac temporale pretium acquiratur: hoc autem fit per simoniam; est ergo magnum sacrilegium ortum ex ipsa rei natura, quia est contemptus quidam et vilipendium divini doni. Est etiam gravis injuria ipsiusmet Dei, quia ejus dona ita tractantur, ac si ipse esset per pecuniam inducendus, et quasi cogendus ad sua gratuita dona præstanda. Vel certe, quia dum hæc dona ab homine emuntur, ipso opere et facto significatur, non Deum, sed hominem esse principalem auctorem talium donorum, et ab illius voluntate et efficacia principaliter pendere, non ex gratuita voluntate Dei. Ergo talis modus acquirendi vel conferendi hæc dona divina, ex natura rei est contrarius sanctitati et propriæ conditioni talium donorum, ideoque ex natu-

ra rei illicitus est et sacrilegus. Et confirmatur, quia lex naturalis dicit sancta esse sancte tractanda, et ideo de sacramentis dicimus, quod, licet eorum institutio sit de jure divino positivo, tamen, illa supposita institutione, contra legem naturalem est sacramenta indigne suscipere. Ita ergo in presenti, eo ipso quod hæc dona supernaturalia et divina sunt, contra legem naturalem est ea indigne tractare, deducendo illa ad viles et temporales contractus. Unde intelligitur obiter hoc jus non dici naturale, eo quod per nudum naturale lumen dicitur, sed quia ratio fide illustrata naturaliter hoc dicit, ita ut hoc jus sit quasi connaturale ipsi fidei, ut in materia de legibus latius expositum est.

7. *Rationes D. Thomæ defenduntur.*—Præterea rationes D. Thomæ optimæ sunt, et communiter ab omnibus probantur, imo fere illis solis utuntur ad veritatem hanc confirmandam, ut videre licet in citatis auctoribus, præsertim Dur. et Richard., et in Jans., Matth. 10. Prima autem ratio, ut efficacior sit, non est fundanda in sola inæqualitate inter pretium temporale et rem spirituales, sed maxime in improportionem quadam, ratione cujus res spiritualis indigne tractatur, quando pro temporali pretio commutatur. Quia tractatur ut subjecta humano arbitrio, et æstimationi, et non ut res suo modo divina, et pendens ex liberali largitione Dei. Item tractatur ut res viles et parvæ æstimationis; nam, ut recte dixit Hormisda Papa, de hac eadem re scribens ad Episcopos Hispaniæ: *Quis non vile putat esse quod venditur?* Et ita cessant objectiones factæ. Nam, licet in bonis mere humanis distinguantur bona diversorum ordinum, ut divitiæ, fama et vita, inter quæ fit interdum commutatio, vel compensatio aequalis et arbitraria, esto res non sint omnino commensurabiles, nihilominus omnia illa humana sunt inferioris ordinis respectu bonorum gratiæ, et inter se in hoc conveniunt, quod omnia sunt bona mere temporalia et humana, et ideo possunt sine ulla irreverentia in commutationem afferri, quia nullum ex illis bonis est sacrum, vel dignum aliqua veneratione. Et similiter sine injustitia possunt ita commutari, quia permutantes possunt ita convenire, et tale jus inter se constituere, vel cedere juri suo. Secus vero est in bonis gratiæ, et rebus sacris, quæ speciali veneratione tractandæ sunt, et ideo non sunt per temporalia pretia æstimandæ, nec ad hos temporales contractus deducendæ. Unde non est simile quod

afferebatur in priori difficultate de recompensatione divinæ offensionis per penitentiam, quia, licet ibi non sit æqualitas, est tamen quædam proportio, et id quod in recompensationem offertur, divinum donum est, et non ex humana, sed ex divina voluntate taxatur et postulat. Eodemque fere modo respondet D. Thomas supra, de gloria, quæ per merita quodammodo emitur. In confirmatione autem addita ad primam difficultatem, postulat an sacræ functiones, saltem ratione materialis operis ac laboris humani, possint vendi, saltem stando in jure naturæ; sed hoc infra in particulari tractandum est; nunc dicimus saltem ex natura rei non posse vendi, prout sacræ sunt, quod ad propositum satis est. Nec in hoc æquiparantur eis aliæ actiones humanæ, quia semper sunt inferioris ordinis, ut in seq. magis exponemus.

8. *Quid dicendum de beneficiis ecclesiasticis.*—*Gratiam non cadere sub dominium hominis probabilius esse.*—Ad secundam difficultatem, quod attinet ad beneficia ecclesiastica, quatenus aliquid spirituale in illis est, eadem ratio est de illis quæ de aliis rebus spiritualibus; quatenus vero temporale emolumentum habent, infra tractandum est, quomodo subsint dispensationi prælatorum Ecclesiæ, vel eorum qui illa possident, et quomodo in eis simonia committatur; de illo enim non satis constat an sit contra jus divinum vel humanum, et ideo necesse nunc non est de illa in particulari miscere sermonem. Tamen de aliis proprie spiritualibus et supernaturalibus, ut sunt gratia gratum faciens, et gratis data, cum omnibus donis quæ ad has reducuntur, probabilius simpliciter est non cadere sub humanum dominium, ut hic supponit D. Thomas atque etiam docuit 1. 2, quæst. 73, art. 9, ad 2; et Sot., 4 de Just., q. 2; et videtur habere fundamentum in Paschasio Papa, in d. capit. *Eos qui*, 1, q. 4, quatenus in hoc maxime fundat iniquitatem simoniæ.

9. *Licet cadat sub dominium, adhuc non posse vendi.*—*Rationes Victorie non cogere ostenditur.*—Verumtamen etiamsi demus esse nos dominos aliquo modo donorum gratiæ, quæ nobis collata sunt, potest ratio subsistere, quam Victor. variis modis declarat. Primo, quia licet nostra sint, data sunt a solo Deo; quæ autem sic habentur, non possunt vendi: *Nam videtur (inquit) jure gentium, quod pisces maris, feræ omnibus sint communes.* Secundo, quia sunt data nobis ad communem utilitatem; quæ autem talia sunt, non pos-

sunt in utilitatem privatam converti, illa vendendo. Tertio, quia quæ gratis et sine operibus nostris conferuntur, nobis liberaliter debent distribui, ut aqua, sol, etc. Sed profecto parum cogunt, quia, licet aliqua bona sint a Deo solo, et gratis donata, si mihi in particulari donata sunt, licitum mihi erit illa, vel utilitatem, vel usum illorum vendere, si aliunde non repugnat; quia dominium dat hanc facultatem, sive a solo Deo, sive a quocumque alio originem duxerit: parum enim hoc refert. Nec exempla sunt ad rem, quia pisces et feræ tunc vendi non possunt, quando non sunt alicui in particulari ad dominium applicatæ; at vero facta applicatione vendi possunt. Et si Deus ipse alicui immediate pisces aliquos aut feras donasset, posset illas vendere, sicut vidua potuit vendere oleum, quod per Eliseum Deus miraculose donaverat. In presenti autem hæc dona gratiæ non dantur tantum generi humano in communi, sed dantur divisa, et applicata tali personæ, dividente Spiritu Sancto singulis, prout vult; ergo ex hoc capite non procedunt exempla, nec rationes factæ. Neque etiam videtur sufficere quod datur propter aliorum utilitatem, quia simul dari possunt propter communem utilitatem et privatam; posset enim quis deservire communitati, utendo, verbi gratia, dono sanitatis, etiamsi propter curationem aliquid acciperet, vel operam suam venderet.

10. Aliter ergo exponenda est illa ratio, nam in his donis gratiæ ad summum potest considerari aliquod dominium quoad actus eorum, quatenus illos libere exercemus, et ea ratione dicimus esse illorum domini. Tamen hi actus dupliciter considerari possunt, uno modo, ut pertinent ad sanctificationem operantis, et illi possunt esse utiles ad meritum; et ut sic constat non esse vendibiles pretio temporali, quia non possunt transferri in dominium aliorum; imo neque efficaciter transferri in utilitatem aliorum. Alio ergo modo considerari possunt, ut possunt per eos conferri aliqua spiritualia bona proximis; et ut sic etiam vendi non possunt, quia nos non sumus domini illorum spiritualium bonorum, quæ per illos actus conferenda sunt aliis, sed pendent ex sola institutione, ac voluntate, ac efficacia Dei; et ideo si quis tentet vendere tales actiones, quatenus spirituales fructus aliis afferunt, non actiones, sed fructum ipsum venderet. Et ita Petrus reprehendit Simonem, quod donum ipsum Dei emere tentasset, quamvis ille ab Apostolis non postularet nisi actionem

illam, per quam conferri posse putabat tale donum. Adde actionem ipsam spirituales, ut talis est, esse donum Dei, quod vilesceret, si pecunia æstimaretur. De actione autem ipsa materiali, an intrinsece maneat invendibilis ex natura rei, eo ipso quod elevata est ad tale esse spirituale, vel ad talem efficaciam supernaturalem efficiendam, infra videbimus tractando de sacramentis, et aliis actionibus corporalibus, ubi efficacia harum rationum et intrinseca malitia simoniæ magis constabit.

11. *In lege gratiæ non est positivum præceptum prohibens venditionem rerum spiritualium; naturale tamen explicatum est.*—Secundo, dicendum est in lege gratiæ non esse latum speciale præceptum divinum positivum prohibens venditionem rerum spiritualium, sed naturale esse a Christo Domino in Evangelio explicatum. Priorem partem ponit expresse Victor., in d. Relect., n. 11, quem posteriores sequuntur propter rationem supra insinuatam, quod in lege nova, nec negativa, nec affirmativa præcepta data sunt a Christo, præter præcepta fidei et sacramentorum, ut sumitur ex D. Thoma, 1. 2, quæst. 108, art. 4, ad 2, et art. 2, in corp., ubi ostendit hoc pertinere ad libertatem legis gratiæ. Confirmarique potest hæc pars ex præcedenti assertionem, quia omnis simonia, quæ committi potest contra res per se spirituales, vel contra illas res sacras, quæ sunt ex ipsius Christi institutione, est immediate vel mediate contra legem naturalem; ergo non fuit necessarium addere specialem legem positivam divinam circa hanc prohibitionem, licet fuerit conveniens jus ipsum naturale a Christo indicari.

12. *Probatur ultima pars assertionis.*—Sic ergo procedit altera pars assertionis, quæ probari solet ex Matth. 21, et Joann. 2, ubi Christus ejecit vendentes et ementes de templo, inter quos erant vendentes columbas, quia columba Spiritum Sanctum et dona ejus repræsentat; ut exponunt in Matth. Hieronymus et Beda; Ambrosius, Luc. 19; Chrysostomus, bene homil. 13 in Marc., ubi fere omnia dicta confirmat. Et de eodem testimonio habentur multa jura, 1, quæst. 3, c. *Ex multis*, cum sequentibus. Verumtamen, licet auctoritas reddat hoc argumentum efficax, tamen ex testimonio per se spectato non sumitur, quia est mystica expositio, a qua non solet efficax argumentum sumi. Possumus etiam inde argumentari, quasi a fortiori. Nam si Christus tam acriter reprehendit negotiationem in templo, multo certe magis damnat negotiationes et

venditiones ipsarum rerum sacrarum ac divinarum. Potissime vero probanda est hæc pars ex dictis verbis Christi: *Gratis accepistis, gratis date*. In quibus verbis imprimis pro certo statuendum est, adverbium illud, *gratis*, in utroque loco proprie accipi. Quod adverte, quia Maldonatus exposuit, *gratis date*, id est, *largiter*; nam, quæ gratis dantur, largiter dantur. Sed sine dubio illa non est proprietas vocis, nec fundamentum illius translationis videtur in universum verum; nam sæpe, quæ gratis dantur, etiamsi gratis accepta sint, cum magna moderatione et mensura dari solent, nisi contingat multum esse liberalem, qui donat. Denique, quicquid sit de hac metaphora, proprietas vocis prius tenenda est, tum propter generalem regulam interpretandi Scripturam; tum quia et Patres et Theologi omnes ita intelligunt, ut gratis sit, dare sine pretio; tum etiam quia hæc est significatio aptissima pro materiæ qualitate, et ad mores maxime necessaria, et nullum habet inconveniens; tum denique quia in hoc sensu dicitur, *gratis accepistis*, id est, sine pretio et sine merito, ex gratuita voluntate dantis; in eodem ergo sensu subjicitur, *gratis date*.

13. *Predicta Christi verba præceptum continent.*—Secundo est supponendum, verba illa præceptum continere, et necessitatem indicare, non consilium. Ita in rigore postulat imperandi verbum, si aliunde non constet de alio leniori sensu, quod hic constare non potest, neque ex materia, quia illa capax est talis præcepti, ut constat, neque ex Patrum expositione; nam potius illi et expositores communiter, ac Theologi, intelligunt ibi præceptum contineri, quo prohibetur simonia. Et licet Patres hac voce non semper utantur, sed avaritiæ turpis, quam dicunt ibi Christum prohibuisse, tamen in re in idem redit, quia ideo avaritia illa materia est graviter culpabilis et turpis, quia est sacrilega, et contra dignitatem ac sanctitatem divinæ gratiæ. Sic Hieronymus ibi, exponens illa verba, inquit: *Quia semper dona spiritualia, si merces media sit, viliora fiunt, adjungitur avaritiæ condemnatio: Gratis accepistis, gratis date*. Sentit ergo damnari illam venditionem, ut sacrilegam et redundantem in vilipendium spiritualium donorum. Unde subjungit: *Ego magister et Dominus absque pretio hoc vobis tribui, et vos sine pretio date, ne Evangelii gratia corrumpatur*. Quod optime confirmant verba Petri, 1 Epistol., capit. quarto: *Unusquisque prout accepit gratiam in alterutrum illam administrantes,*

sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.

14. *Confirmatur.*—Unde nova insurgit confirmatio: cum enim hæc gratiæ et ecclesiastica ministeria ad confirmationem et fructificationem doctrinæ ordinentur, si pretio venderentur, corrumperetur Evangelium, id est, inefficax et inutile redderetur; tum quia signa ipsa et verbum vilescerent, nec existimarentur tanquam divina, sed ut artes vel inventiones humanæ ad lucrandum; et ministri acciperent occasionem vacandi potius quæstui quam doctrinæ, et auditores minus benevoli redderentur ad verbum Dei suscipiendum. Et hoc fere modo expendit locum illum late ibi Abulens., quæst. 61, 62, 63. Continent ergo verba illa præceptum de re valde necessaria ad apostolicum ministerium. Nec refert quod sequentia verba contineant consilium, quia verba adaptantur materiæ in quam cadunt. Quamvis dici possit, etiam sequentia verba continere verum præceptum; ita enim loquitur ibi Hieronymus. Sive illud fuerit quasi personale præceptum pro scelis Apostolis, et pro illo tempore datum, ut significat Augustinus, libr. Quæst. nov. et vet. Testam., quæst. 104, et Ambros., lib. 7 in Luc. 10, circa illa verba: *Non peram*, etc.; et exponit late Jansen., Matth. 10. Sive spiritualiter intelligendum sit, nimiam sollicitudinem talium rerum ibi prohiberi, quæ solet esse turpis avaritiæ mater, ut ibi latius expositores declarant, et mo verbo attigit Ambrosius, lib. de Joseph., cap. 13, dicens: *Misit Dominus discipulos sine auro, etc., id est, ut incentiva litis, et instrumenta eriperet ultionis*; et Psalm. 118, Oct. 5: *Ideo dixit Dominus: Nolite possidere aurum, vel argentum, ne eos auri et argenti cupiditas avara possideat*.

15. *Præceptum in illis verbis contentum non est positivum tantum.*—Addo vero ulterius, præceptum illis verbis contentum non esse positivum tantum, sed ex natura rei et ex vi talis materiæ necessarium. Hoc satis declaratum est et probatum rationibus factis, quia et finis talium gratiarum, et dignitas earum postulat ut mercatui non exponantur. Sic ergo dixit Ambrosius, lib. 5 in Luc. 8: *Tam villi actione vult aestimari se Christus, ut ab omnibus ematur, ne quis pauper deterreatur: Gratis* (inquit) *accepistis, gratis date, pecuniam non querit divitiarum altitudo, sed gratiam*. Ubi utramque rationem, et ex parte finis, et ex dignitate gratiæ attigit. Sic etiam dixit idem Ambrosius, lib. de Dignit. Sacerd., cap. 5:

Si gratia gratis datur, et pretio non comparatur, a te cur gratia pecuniis comparatur? Ubi observandum occurrit, in verbis Christi, utramque *gratis*, cum eodem rigore et proprietate sumi, eo nimirum modo, quo gratia divini et supernaturalis ordinis, gratia per antonomasiam appellatur, quia videlicet omnino gratis datur, ita ut omne debitum excludat, sive meriti perfecti, sive imperfecti, sive connaturalis habitudinis ad ipsam naturam. Quod enim gratis sic accipitur, gratis etiam et sine pretio communicari debet, eo modo quo potest ab uno homine alteri communicari, quia si communicetur propter pretium, agitur contra naturam talis gratiæ, et contra auctorem ejus; nam venditur id quod ipse solus potest conferre, et ita homo opus Dei vendit tanquam suum, et id quod vendit, vult aestimari ut suum, non ut Dei.

CAPUT III.

QUALIS, ET QUANTA, ET QUAM INTRINSECA SIT MALITIA SIMONIE.

1. *Peccatum hoc ex genere suo est contra religionem.*—Priusquam ad aliud membrum divisionis declarandum accedamus, nonnulla dubia, quæ ex dictis circa primum membrum oriuntur, expedienda sunt, ut hæc malitia simoniæ, quam intrinsece malam esse dicimus, et de qua nunc tantum agimus, perfecte intelligatur. Ex dictis ergo constat primo, hanc malitiam esse contrariam directe ac proxime virtuti religionis, quatenus ad religionem pertinet res sacras atque divinas debita veneratione tractare. Hoc enim est quod per simoniam maxime violatur, ut declaratum est. Et omnes rationes quæ fiunt ad declarandam malitiam naturalem hujus vitii, ut efficaces sint, eo tendere debent, ut declarent quomodo per venditionem, seu temporalem pactionem, aut commutationem, divinis donis, et consequenter Deo, illorum auctori, gravis irreverentia fiat, quod etiam in superiori capite pro viribus explicatum est.

2. *Peccatum hoc ex genere suo est mortale.*—Et hinc sequitur secundo, peccatum hoc ex genere suo mortale esse, atque gravissimum, quod est certissimum dogma, et ab omnibus Doctoribus, tam Theologis, quam jurisperitis et Summistis receptum, satisque est declarata hæc gravitas a Petro illis verbis: *In felle amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse*. Et in jure tanta exaggeratione repre-

henditur hoc vitium, ut omnibus aliis peccatis mortalibus ex genere suo præferri videatur. Nam in cap. ult. 1, quæst. 7, dicitur: *Omnia crimina ad comparationem simoniæ hæresis quasi pro nihilo reputantur*. Et in cap. 1, quæst. 3, dicitur non esse dispar a sacrilegio. Et in cap. *Reperiuntur*, 1, quæst. 1, vocatur *exécrabile flagitium*; et in capit. *Quisquis*, eadem dicitur *piaculare flagitium*, id est, ut exponit Glossa, quia comparatur ei quod morte expiatur. Et in cap. *Si quis Episcopus*, eadem, ex Concilio Chalced., cap. 2, vocatur *turpissimum lucrum*; et in cap. *Sane*, 15, q. 3, dicitur, *ad instar publici criminis et læsæ majestatis puniendum*. Similia habentur in c. *Tanta*, de Simon. Quæ non sunt intelligenda cum tanta proprietate, ut omnino credatur hoc peccatum ex genere suo reliqua omnia superare. Nam sine dubio majus peccatum est hæresis; et omnia quæ directe opponuntur virtutibus Theologicis, majora sunt, ut supra generaliter ostensum est. Et intra latitudinem peccatorum contra religionem, majus peccatum est idololatria, ut recte notavit Alens., d. q. 167, memb. 2, § 3. Nam idololatria immediate est contra ipsum Deum et majestatem ejus; simonia vero proxime est contra dona ejus. Intelligendum ergo est omnia illa esse dicta per exaggerationem, ad explicandum esse hoc acerbissimum et gravissimum peccatum.

3. *Cur hoc vitium tantum exaggeretur a Patribus.*—Præsertim vero exaggeratur a Patribus, quia est vitium perniciosissimum Ecclesiæ. Tum quia ratione avaritiæ et ambitionis, quæ cum illo conjunguntur, nimium diffunditur, et ut cancer serpit, et ideo vocari solet simoniæ pestis. Et hac ratione dicitur in capit. *Sicut*, de Simonia: *Simoniæ pestis alios morbos vincit*, utique in extensione, et virtute corrumpendi mores. Et ob eandem causam, in dicto cap. *Reperiuntur*, 1, q. 1, dicitur *cancerosum vulnus, et usitatum malum*. Tum etiam, quia magnum nocumentum affert Ecclesiæ; nam occasione hujus vitii indigni eliguntur, et sanctum datur canibus, et res Ecclesiæ vilescunt. Ratione ergo harum circumstantiarum, solet exaggerari et præferri aliis vitiis. Et eodem modo posset exponi Ambrosius, lib. 4 in Luc., et habetur in cap. *Cito*, 1, q. 1, quatenus significat gravius fuisse punitum hoc peccatum in Giezi, 4 Reg. 5, quam idololatriam in Moabitis, Deuter. 23. Quia Giezi dictum est: *Lepra Naaman adheret tibi, et semini tuo usque in sempiternum*.